

INDEKS MLADIH 2016

Graditev temeljev za mladinsko politiko, temelječo na dokazih

Metodologija in tehnična pravila

Vsebina

Uvod	3
1) Izbira indeksa	4
2) Izbira kazalnikov	6
Demografski podatki	7
Zaposlovanje	7
Socialni položaj.....	9
Participacija.....	10
Zdravje	13
3) Formula	15
4) Izračuni.....	16
Zaposlovanje	16
Socialni položaj.....	16
Participacija.....	17
Zdravje	18

Uvod

Na Mladinskem svetu Slovenije smo pri odločitvi za pripravo pilotnega indeksa mladih za Slovenijo zasledovali cilj, da lahko gradimo mladinsko politiko in pripravljamo ukrepe za mlade le na trdnih temeljih, tj. podatkih, ki prikazujejo realen položaj mladih v Sloveniji na različnih področjih. Posebnost tega indeksa pa je, da kaže na položaj mladih v primerjavi z ostalo odraslo populacijo. Prikazuje, ali je njihov položaj boljši, slabši ali enakovreden.

Poleg prikaza položaja mladih v primerjavi z odraslimi, je eden glavnih ciljev priprave pilotnega indeksa mladih opozoriti na pomanjkanje podatkov in sistematičnega spremljanja položaja mladih v Sloveniji na več področjih in spodbuditi odločevalce, da vendarle pri pripravi vseh politik upoštevajo perspektivo mladih. Namen indeksa je tako razviti sistematično spremljanje položaja mladih, ki bo v pomoč pri zagovorništvu ne le za mladinske organizacije, temveč za vse organizacije, posameznike in odločevalce, ki delajo z ali za mlade.

Razvoj indeksa mladih je novost v Sloveniji, ki smo ga pripravili po vzoru indeksa, ki ga je konec lanskega leta pripravil nacionalni mladinski svet iz Moldavije. Gre za pilotno izvedbo indeksa, ki upamo, da se bo v prihodnosti razvijal in razširil na vsa področja s pomočjo in sodelovanjem več deležnikov.

Za indeks je bila uporabljena metodologija, ki zahteva zanesljive in preverljive statistične podatke. Te smo pridobili iz uradnih evidenc iz Statističnega urada Republike Slovenije, Službe za analitiko Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki so s posredovanjem podatkov omogočili nastanek tega pilotnega indeksa mladih. Izjema sta področji zdravja in participacije, kjer smo uporabili podatke iz spletnih strani, anket in analiz.

Na Mladinskem svetu Slovenije ugotavljamo, da smo mladi na različnih področjih v primerjavi s starejšimi generacijami mnogokrat v slabšem položaju. A če želimo krepiti medgeneracijsko sodelovanje in solidarnost, moramo poznati naš položaj, priložnosti, izzive in ukrepati. Tokrat iniciativo raziskovanja položaja mladih prevzemamo mladi sami. Jutri lahko indeks razvijamo skupaj.

1) Izbira indeksa

Glavna ideja za pripravo indeksa mladih je, da javne politike pri ukrepih bolje naslavlja mlade, kajti položaj mladih je drugačen od položaja ostale odrasle populacije. Ko govorimo, da je drugačen mislimo na to, da je ta položaj običajno slabši. Indeks meri in skuša prikazati ravno te razlike.

Ko smo raziskovali obstoječe indekse mladih smo zaznali dva glavna pristopa. Prvi pristop beleži razlike med položajem mladih in ostalih odraslih. Večje kot so razlike, večja je orientiranost politike k položaju ostalih odraslih ali obratno (kar je manj pogosto). Drugi pristop beleži razvoj položaja mladih v določenem časovnem obdobju, kjer negativni indeks prikazuje slab napredek in kaže na neučinkovitost javnih politik.

V Mladini 2010 so zapisane zanimive ugotovite anketne raziskave, ki navajajo, da dobrih 40 odstotkov mladih meni, da je v Sloveniji bolje poskrbljeno za starejše kot za mlade in da bi se morali starejši odreči delu svoje blaginje v korist mladih. Ali je njihovo mnenje upravičeno, preverjamo s tem pilotnim indeksom.

Pregled različnih vrst indeksov mladih:

Št.	Indeks	Cilj in opis Področja raziskovanja	Formula	Vir
1	Globalni indeks blaginje mladih - The Global Youth Wellbeing Index	Zbira in primerja podatke o mladih med 30 državami sveta. Področja: participacija, izobraževanje, zdravje, varnost, informacijska tehnologija in ekonomske značilnosti.	Lestvica med 0 in 1, kjer je 1 najvišja. Formula temelji na 40 kazalnikov.	Center za strateške in mednarodne študije - The Center for Strategic and International Studies (CSIS) http://www.youthindex.org/
2	Indeks razvoja mladih Commonwealtha - Commonwealth Youth Development Index	Indeks meri položaj mladih v 170 državah. Področja: Izobraževanje, zdravje in dobro počutje, zaposlovanje, politična in družbena participacija.	Lestvica med 0 in 1, kjer je 1 najvišja. Formula temelji na 15 kazalnikov.	Program mladih Commonwealth-a - Commonwealth Youth Program. http://youthdevelopmentindex.org/
3	Zbirka indikatorjev EU za mlade - Dashboard of EU Youth Indicators	Namenjen boljšemu pregledu in nadzoru nad uresničevanjem ciljev Strategije EU za mlade. Področja: Izobraževanje in usposabljanje, zaposlovanje in podjetništvo, zdravje in dobro počutje, socialna	Absolutni podatki za vsako leto.	Eurostat http://ec.europa.eu/eurostat/web/employment-and-social-policy/youth/indicators

		vključenost, kultura in ustvarjalnost, participacija.		
4	Norveški indeks mladih - Norway Youth Index	Ocenjuje napredek za mlade na ključnih področjih na nacionalni in regionalni ravni. Področja: Starši in prijatelji, šola in prihodnost, prosti čas, zdravje in dobro počutje, uporaba drog, alkohola in tobaka, nasilje.	/	Vlada Kraljevine Norveške http://www.ungdata.no/id/22450.0
5	Indeks blaginje otrok in mladine - The child and youth wellbeing Index	Meri trende kvalitete življenja otrok in mladine. Zajema 28 indikatorjev iz 7 področij. Področja: Družinski ekonomski položaj, zdravje, varnost, socialni odnosi in dobro počutje.	Temeljna vrednost za posamezno leto je 100, kazalniki pa delež te vrednosti.	Fundacija za razvoj otrok - Foundation for Child Development http://fcd-us.org/sites/default/files/FINAL%202012%20CWI%20Report.pdf
6	Indeks mladih nacionalnega mladinskega sveta Moldavije - Youth index by National Youth Council of Moldova	Ocenjuje položaj mladih v primerjavi z ostalo odraslo populacijo in napredek v položaju mladih. Področja: zaposlovanje, participacij, zdravje in nasilje med mladimi.	Lestvica med 0 in 1, kjer 1 pomeni, da so mladi v enakovrednem položaju z ostalo starejšo populacijo.	Mladinski svet Moldavije http://www.cntm.md/ro/node/247

2) Izbira kazalnikov

Prednosti in pomanjkljivosti kazalnikov so odvisni od kvalitete in dostopnosti statističnih podatkov. Zato smo za kazalnike izbrali podatke, ki so najbolj zanesljivi. Pri tem moramo poudariti, da smo se soočali z veliki težavami na več področjih pri iskanju in pridobivanju podatkov, saj so bodisi nedostopni, bodisi gre za nezanesljive anketne podatke na majhnem vzorcu, bodisi se statistike iz registrskih beležijo v različnih starostnih skupinah, ki ne ustrezajo starostnemu okviru za mlade, tj. od 15 – 29 let. Med področja, kjer je izrazito malo podatkov sodijo področja bivanjskih razmer mladih, zdravja in participacije mladih.

Pri izbiri kazalnikov smo sledili več kriterijem:

- 1) **Prioritete mladih** – mladi med svoje prioritete uvrščajo tiste, ki so povezane z njihovim odraščanjem in osamosvajanjem. Med te zagotovo sodijo socialni položaj, ki je neposredno povezan z zaposlovanjem in reševanjem stanovanjskega vprašanja. Mladi pričakujejo od družbe/države predvsem razmere, v katerih bodo lahko prišli do stabilne zaposlitve, ki jim bo lahko omogočala materialno podlago za uresničitev prehodov v odraslost (Mladina 2010). Več težav imajo mladi pri zaposlovanju, bolj so nezadovoljni z družbo in manj participirajo.
- 2) **Prioritete Vlade** – Državni zbor je 24. oktobra 2013 sprejel Resolucijo o Nacionalnem programu za mladino 2013 – 2022, ki med prioriteta področja uvršča izobraževanje, zaposlovanje in podjetništvo, bivanjske razmere mladih, zdravje in dobro počutje, mladi in družba ter pomen mladinskega sektorja ter področje kulture, ustvarjalnosti, dediščine in medijev. Poleg krovnega programa, se na nekaterih področjih izvajajo ali pripravljajo različni programi, kamor sodi npr. program Jamstvo za mlade na področju zaposlovanja.
- 3) **Mednarodna priporočila** – ključna je Strategija EU za mlade 2010-2018¹, ki je temelj aktualne evropske mladinske politike in ima dva skupna cilja, tj. zagotoviti enake možnosti za mlade v izobraževanju in na trgu dela ter spodbuditi mlade h aktivnem sodelovanju v družbi. Strategija predlaga ukrepe na osmih področjih, ki se dotikajo življenja mladih: izobraževanje in usposabljanje, zaposlovanje in podjetništvo, zdravje in dobro počutje, participacija mladih, prostovoljne aktivnosti, socialna vključenost, mladi in svet ter ustvarjalnost in kultura. Pri izbiri kazalnikov sledimo tudi programskemu dokumentu Evropskega mladinskega foruma o socialni vključenosti mladih², pri katerem smo sodelovali v procesu njegove priprave.
- 4) **Naše izkušnje** – V okviru projektov strukturiranega dialoga, projekta Rastimo skupaj in naših rednih aktivnosti mladi najpogosteje naslavlajo teme zaposlovanja mladih in participacije mladih pri naslavljanju predlogov odločevalcem.

¹ Strategija EU za mlade 2010 – 2018, Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0200&from=EN>

² Social Inclusion and Young People Excluding Youth: A Threat to Our Future (2016) Dostopno prek: <http://www.youthforum.org/assets/2016/05/Excluding-youth-a-threat-to-our-future.pdf>

Izbrali smo kazalnike na štirih področjih:

- Zaposlovanje
- Participacija
- Socialni položaj
- Zdravje

Za izračun indeksa in tako razlik med mladimi in ostalimi odraslimi smo uporabili naslednje podatke:

Demografski podatki

Podatek	Definicija	Vir podatkov			Opomba
Število prebivalstva	Prebivalci Republike Slovenije so osebe (ne glede na državljanstvo) s prijavljenim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebivajo ali imajo namen prebivati eno leto ali več in niso začasno odsotne iz Republike Slovenije eno leto ali več.	Statistični urad Republike Slovenije (SURS).			Stanje prebivalstva po 1. 7. 2015 (polletni podatki).*
Podatki	0 do 15 let	15 do 29 let	30 let ali več	Celotno prebivalstvo	
Stanje 1. 7. 2015	305219	330871	1426987	2063077	
Stanje 1. 1. 2014	301053	345292	1414740	2061085	
Stanje 1. 7. 2014	302520	340029	1419074	2061623	

*Pri posameznih izračunih smo upoštevali demografske podatke iz baze SURS za relevantno časovno obdobje.

Zaposlovanje

Podatek	Definicija	Vir podatkov	Opomba
Aktivno prebivalstvo	Aktivno prebivalstvo sestavljajo delovno aktivni prebivalstvo in brezposelne osebe skupaj.	SURS, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP).	Stanje december 2015.
Delovno aktivno prebivalstvo	Delovno aktivno prebivalstvo sestavljajo zaposlene in samozaposlene osebe, ki delajo na območju Slovenije.	SURS, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP).	Stanje december 2015.

Zaposlene osebe	Osebe, ki so v delovnem razmerju pri pravnih in fizičnih osebah. Vir podatkov o zaposlenih osebah je Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP).	SURS, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP).	Stanje december 2015.	
Zaposleni glede na delovni čas	Delavno aktivno prebivalstvo glede na delovni čas (upoštevane zaposlitve pri samo enem delodajalcu). Za krajši delovni čas se šteje čas, ki je krajši od polnega delovnega časa, ki velja pri delodajalcu.	SURS, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP).	Stanje je na dan 31.12.2015. V številu delovno aktivnih oseb je vsaka oseba upoštevana samo enkrat, in sicer z njeno pretežno zaposlitvijo.	
Zaposleni glede na vrsto delovnega razmerja	Zaposlene osebe glede na vrsto delovnega razmerja: zaposleni v delovnem razmerju (določen in nedoločen čas) ; zaposleni prek študentskega servisa; zaposleni, druge oblike dela.	SURS, Statistično raziskovanje Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP).	Podatki za leto 2014. Starostna skupina mladih 15 – 24 let. Starostna skupina odraslih 25 let in več. * nezanesljivi podatki	
Samozaposleni	Osebe, ki opravljajo gospodarsko ali pridobitno dejavnost (samostojni podjetniki posamezniki), in osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic.	SURS, Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP).	Stanje je na dan 31.12.2015.	
Brezposelni	Število registrirano brezposelnih oseb po definiciji 8. člena Zakona o urejanju trga dela.	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Služba za analitiko.	Stanje je na dan 31.12.2015.	
Dolgotrajno brezposelni	Dolgotrajno brezposelne osebe, so osebe, ki so, v skladu z definicijo ILO, že 1 leto ali več prijavljene v evidenci brezposelnih pri ZRSZ.	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Služba za analitiko.	Stanje je na dan 31.12.2015.	
Podatki		do 29 let	30 let ali več	Skupaj
Aktivno prebivalstvo		133940	782780	916720

Delovno aktivno prebivalstvo	107002	696642	803644
Zaposlene osebe	98652	615878	714530
Zaposlene osebe – polni delovni čas	91573	587399	678972
Zaposlene osebe – krajši delovni čas	7079	28479	35558
Samozaposlene osebe	8350	80764	89764
Zaposleni v delovnem razmerju*	23000	687000	710000
Zaposleni v delovnem razmerju, za določen čas*	11000	78000	89000
Zaposleni v delovnem razmerju, za nedoločen čas*	12000	609000	621000
Registrirano brezposelne osebe	26938	86138	113076
Dolgotrajno brezposelne osebe	8854	49324	58178

* Mladi v starosti 15 – 24 let

Na področju zaposlovanja je mogoče dobiti zanesljive podatke iz registrskih virov, ki se običajno beležijo v treh starostnih skupinah: 15 – 19 let, 20 – 24 let in 25 – 29 let. Vsi podatki, ki so vključeni v izračun indeksa so bili pridobljeni deloma iz Zavoda za zaposlovanje, deloma iz Statističnega urada Republike Slovenije (SURS).

Beležimo pomanjkljivost podatkov pri zaposlitvah za določen in nedoločen čas. Na Statističnem uradu menijo, da podatki o delovno aktivnem prebivalstvu glede na vrsto zaposlitve za določen ali nedoločen čas niso dovolj zanesljivi. Navajajo, da se oseba pri delodajalcu zaposli za določen čas. V vmesnem obdobju se spremeni vrsta zaposlitve v nedoločen čas, vendar pa se spremembe ne sporočijo, zato se ta oseba še vedno prišteva med osebe, ki so zaposlene za določen čas, in ne za nedoločen čas, kot bi bilo pravilno.

Socialni položaj

Podatek	Definicija	Vir podatkov	Opomba
Število oseb pod pragom tveganja revščine	Prag tveganja revščine je opredeljen s 60 % mediane ekvivalentnega razpoložljivega neto dohodka vseh gospodinjstev ob upoštevanju OECD-jeve prilagojene ekvivalenčne lestvice.	SURS, letno statistično raziskovanje življenjski pogoji (SILC).	Podatki za leto 2014.
Število oseb (dolgotrajno) pod pragom tveganja revščine	Stopnja dolgotrajnega tveganja revščine je izražena kot odstotek oseb, ki so bile pod pragom tveganja revščine v tekočem letu in v vsaj še 2 od 3 predhodnih let.	SURS, letno statistično raziskovanje življenjski pogoji (SILC).	Podatki za leto 2014.
Število oseb, ki prejemajo denarno socialno pomoč	Denarna socialna pomoč je namenjena zadovoljevanju minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje. Določena je z	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.	Podatki za 1. 12. 2014 Starostni skupini, ki predstavljata

	Zakonom o socialnovarstvenih prejemkih (ZSVarPre). Upravičenci oz. prejemniki denarne socialne pomoči so državljani Slovenije ali tujci z dovoljenjem za stalno prebivanje v RS, ki nimajo sredstev za preživetje, premoženja in prihrankov, ki bi jim omogočali preživetje, in aktivno rešujejo svojo socialno problematiko.		mlade sta 0-20 let in 21-30 let. Ostala odrasla populacija 31 let in več.
Prejemniki denarnega nadomestila	Denarno nadomestilo je nadomestilo izgube plače oziroma dohodka, ki se zagotavlja na podlagi zavarovanja za primer brezposelnosti po Zakonu o urejanju trga dela (ZUTD).	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Služba za analitiko.	Stanje je na dan 31.12.2015.
Podatki		do 29 let	30 let ali več
Število oseb pod pragom tveganja revščine		53000	187000
Število oseb (dolgotrajno) pod pragom tveganja revščine		28000	101000
Število oseb, ki prejemajo denarno socialno pomoč*		16843	44347
Prejemniki denarnega nadomestila za brezposelnost		3102	22240
			Skupaj
			290000
			173000
			61190
			25342

*Mladi v starostnih skupinah 0-20 let in 21-30 let.

Po podatke o socialnem položaju mladih smo se obrnili na SURS, ZRSZ in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Podatki so precej zanesljivi in se pretežno beležijo za starostno skupino 15 – 29 let, razen podatkov glede prejemnikov denarne socialne pomoči, kjer je zgornja meja mladih prejemnikov za eno leto višja, zato smo za računanje indeksa uporabili prilagojene demografske podatke iz SURS.

Participacija

Podatek	Definicija	Vir podatkov	Opomba
Volilna udeležba na nacionalnih volitvah 2014	Udeležba na nacionalnih volitvah po starostnih skupinah in državah za Slovenijo.	Svetovna raziskava vrednot – World Values Survey Val 6 raziskave, ki je potekala od 2010 – 2014.	Pri izračunu oseb, ki bi se udeležile volitev se je upošteval odgovor »Vedno«.

Volilna pravica za glasovanje na predčasnih parlamentarnih volitvah 2014	Volivci vpisani v volilni imenik in volivci s potrdilom pristojnega organa.	Državna volilna komisija, Poročilo o izidu predčasnih volitev poslancev v Državni zbor Republike Slovenije.	Osebe z dopolnjenim 18. letom starosti.
Kandidati na parlamentarnih volitvah 2014	/	Državna volilna komisija.	Kandidat je bil mlad, če je rojen po 14. juliju 1984, in je bil torej v nedeljo, 13. julija 2014 star manj kot 30 let.
Poslanci v Državnem zboru v mandatnem obdobju 2014 – 2018	/	Spletna stran Državnega zbora Republike Slovenije	Poslanec, ki je bil ob izvolitvi, 13. julija 2014 mlajši od 30 let.
Volilna udeležba na lokalnih volitvah 2014	Udeležba na lokalnih volitvah po starostnih skupinah in državah za Slovenijo.	Svetovna raziskava vrednot – World Values Survey Val 6 raziskave, ki je potekala od 2010 – 2014.	Pri izračunu oseb, ki bi se udeležile volitev se je upošteval odgovor »Vedno«.
Volilna pravica za glasovanje na lokalnih volitvah 2014	Volivci vpisani v volilni imenik in volivci s potrdilom pristojnega organa.	Spletna stran Ministrstva za notranje zadeve volitve.gov.si	Osebe z dopolnjenim 18. letom starosti. (1. krog glasovanja)
Kandidati za občinski svet na lokalnih volitvah 2014	/	Spletna stran Ministrstva za notranje zadeve volitve.gov.si	Kandidat je bil mlad, če je rojen po 6. oktobru 1984, in je bil v nedeljo, 5. oktobra 2014 star manj kot 30 let.
Občinski svetniki v mandatnem obdobju 2014 - 2018	/	Spletna stran Ministrstva za notranje zadeve volitve.gov.si	Svetniki, ki so mladi, so bili 5. oktobra 2014 mlajši od 30 let.
Kandidati za župane na lokalnih volitvah 2014	/	Spletna stran Ministrstva za	Kandidat je bil mlad, če je rojen pred po 6.

		notranje zadeve volitve.gov.si	oktobru 1984, in je bil torej v nedeljo, 5. oktobra 2014 star manj kot 30 let.
Župani v mandatnem obdobju 2014 - 2018	/	Spletna stran Ministrstva za notranje zadeve volitve.gov.si	Župani, ki so mladi, so bili 5. oktobra 2014 mlajši od 30 let.
Podatki		do 29 let	30 let ali več
Volilna udeležba na nacionalnih volitvah 2014 ³		64 od 174 vprašanih	513 od 894 vprašanih
Volilni upravičenci na parlamentarnih volitvah 2014	/	/	1.713.067 Glasovalo 886.124
Kandidati na parlamentarnih volitvah 2014		121 kandidatov v 159 okrajih	1007 kandidatov v 1176 okrajih
Poslanci v Državnem zboru v mandatnem obdobju 2014 – 2018		5 (moški)	85
Volilna udeležba na lokalnih volitvah 2014 ⁴		58 od 174 vprašanih	487 od 894 vprašanih
Volilni upravičenci na lokalnih volitvah 2014			1.713.972 Glasovalo 775.116
Kandidati za občinski svet na lokalnih volitvah 2014 (12 izbranih občin)		577	4025
Občinski svetniki v mandatnem obdobju 2014 – 2018 (12 izbranih občin)		24	363
Kandidati za župane na lokalnih volitvah 2014 (12 izbranih občin)		4	84
Župani v mandatnem obdobju 2014 – 2018 (12 izbranih občin)		1	9

Volilna udeležba

Na podlagi informacije Državne volilne komisije, podatka ni mogoče spremljati po starostnih kategorijah. Zato smo se odločili, da za izračun indeksa uporabimo podatke Svetovne raziskave vrednot (Val 6), ki beleži odgovore na vprašanje »Udeležba na volitvah (nacionalnih / lokalnih)«.

³ Vote in elections: national level- answers Always (World Values Survey Wave 6: 2010-2014)

⁴ Vote in elections: local level – answers Always (World Values Survey Wave 6: 2010-2014)

Volitve v Državni zbor RS 2014

Podatki o kandidatih (starost) so dostopni na Državni volilni komisiji, na podlagi katerih smo lahko izračunali indeks in podrobneje obdelali podatke, ki so nam pokazale nekatere značilnosti mladih kandidatov za poslance/ke v Državnem zboru RS.

Lokalne volitve 2014

Podatki o kandidatih (starost) so dostopni na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve volitve.gov.si za župane, občinske svete in svete krajevnih/četrtnih/mestnih skupnosti. Zaradi ogromnega števila občin, smo se pri pripravi tega pilotnega indeksa mladih omejili na 12 občin, kjer smo izbrali po 1 občino iz vsake statistične regije. Izbor je bil naključen, kjer smo bili pozorni na to, da smo izbrali polovico (6) mestnih občin in polovico (6) ostalih občin, kjer potekajo volitve po proporcionalnem sistemu. Izbrane občine za analizo glede na statistične regije so bile:

- Pomurska: Ljutomer
- Zasavska: Trbovlje
- Podravska: Maribor
- Savinjska: Velenje
- Koroška: Slovenj Gradec
- Posavska: Krško
- Jugovzhodna Slovenija: Novo mesto
- Primorsko-notranjska: Postojna
- Gorenjska: Jesenice
- Obalno-kraška: Koper/Capodistria
- Osrednjeslovenska: Ljubljana
- Goriška: Ajdovščina

Zdravje

Podatek	Definicija	Vir podatkov	Opomba
Uporaba tobaka med mladimi	Delež mladih kadilcev med prebivalci Slovenije.	Raziskava Anketa o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog 2011-2012	Starostna skupina mladih 15 – 24 let.
Mladi in pitje alkoholnih pijač	Delež mladih čezmernih pivcev med prebivalci Slovenije.	Raziskava Anketa o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog 2011-2012	Starostna skupina 15 – 17 let in 18 – 24 let.
Uporaba prepovedanih drog med mladimi	Delež uporabe prepovedanih drog kadarkoli v življenju med mladimi.	Raziskava Anketa o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog 2011-2012	Starostna skupina mladih 15 – 24 let.

Primeri nalezljivih bolezni	Prijavljeni primeri nalezljivih bolezni po starostnih skupinah, Slovenija, 2014	Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezni v Sloveniji v letu 2014, NIJZ.	Starostna skupina mladih 15 – 24 let.
Podatki	do 24 let	25 let do 64 let	Skupaj
Anketiranci po Anketi o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog (2011,2012)	1185	6329	7514
Anketiranci - Kadilci	298	1505	1803
Anketiranci – Čezmerni pivci	97	373	470
Anketiranci – uporaba prepovedanih drog kadarkoli v življenju	327	873	1200
Anketiranci – uporaba konoplje kadarkoli v življenju	126	305	432
Anketiranci – uporaba kokaina kadarkoli v življenju	46	108	154
Anketiranci – uporaba ekstazija ali amfetamina kadarkoli v življenju	44	128	172
Anketiranci – uporaba heroina kadarkoli v življenju	8	28	36
Anketiranci – uporaba novih psihoaktivnih snovi kadarkoli v življenju	21	25	46
Prijavljeni primeri nalezljivih bolezni v letu 2014	4827	27145 (25 let in več)	31972

Pridobivanje podatkov na področju zdravja je bilo zelo težko. Registrskih virov podatkov, ki bi beležili rezultate po starostnih kategorijah je zelo malo. V anketah pa se za starostno kategorijo mladih uporablja starost 15 – 24 let, ki ne sovпада z definicijo mladih. Ankete, ki beležijo pomembne zdravstvene vidike pa so pogosto omejene le na starost do 15 let. To velja tudi za raziskavo HBSC (Health Behavior in Schol-Aged Children), ki zajema le 11-, 13- in 15-letnike in ne vključuje populacije mladih, kljub temu pa jo Urad za mladino navaja kot vir podatkov za kazalnike položaja mladih na področju zdravja.

Pri podatkih o uporabi tobaka, alkohola in prepovedanih drog smo lahko ugotovili, da je razširjenost uporabe primerjalno visoka ali celo najvišja v starostni skupini 25 – 34 let, ki po starostnih okvirih še vključuje mlade, a jo nismo vključili v indeks zaradi zgornjega praga starosti.

3) Formula

Izračun indeksa je potekal po vzoru moldavskega indeksa mladih, kjer je ekipa strokovnjakov izbrala metodo izračuna, elemente izračuna in formulo.

(1) **Izračun starostnih stopenj** - za vsak kazalnik so bili podatki zbrani v številčni obliki, kar omogoča primerjavo podatkov različnih kazalnikov glede na število ciljne populacije, tj. mladih od 15 – 29 let in ostale odrasle populacije stare 30 let in več (odrasli). Pri računanju smo vsak referenčni podatek spremenili v stopnjo za mlade in za odrasle, takole:

$$\text{Stopnja mladi (\%)} = \frac{\text{Splošni podatek za mlade}}{\text{Podatek o referenčni populaciji mladih}}$$

$$\text{Stopnja odrasli (\%)} = \frac{\text{Splošni podatek za odrasle}}{\text{Podatek o referenčni populaciji odraslih}}$$

Primer:

$$\text{Stopnja registrirane brezposelnosti mladih (\%)} = \frac{\text{Število registrirano brezposelnih mladih}}{\text{Število delavno aktivnih mladih}} = 0,2011 = 20,11 \%$$

$$\text{Stopnja registrirane brezposelnosti odraslih (\%)} = \frac{\text{Število registrirano brezposelnih odraslih}}{\text{Število delavno aktivnih odraslih}} = 0,1100 = 11 \%$$

(2) **Izračun razlike (indeksa) s primerjavo stopnje mladih in odraslih** – če sta stopnji enaki, bo rezultat 1, kar nakazuje na enakopraven položaj med obema ciljnim skupinama, torej mladimi in odraslimi. Bližje je izračun številu 0, večje so razlike med mladimi in starimi v »škodo« enih ali drugih. Pri izračunu iščemo razliko, zato delimo manjšo vrednost z večjo vrednostjo, da lahko dobimo izračun med 0 in 1.

$$\text{Indeks kazalnika} = \frac{\text{Stopnja mladi (\%)}}{\text{Stopnja odrasli (\%)}}$$

Primer:

$$\text{Indeks kazalnika registrirane brezposelnosti} = \frac{\text{Stopnja registrirane brezposelnih odraslih (\%)}}{\text{Stopnja registrirane brezposelnih mladih (\%)}} = 0,55$$

(3) **Izračun indeksa po področjih** – indeks po posameznih področjih smo izračunali z izračunom povprečja izračunov indeksa za posamezne kazalnike.

Primer: Indeks mladih na področju zaposlovanja = **povprečje vseh indeksov kazalnikov pod tem področjem** (brezposelnost, dolgotrajna brezposelnost, zaposlenost za krajši delovni čas, zaposlenost za določen čas) = **0,55 + 0,57 + 0,64 + 0,24 / število kazalnikov = 0,5**

4) Izračuni

Zaposlovanje

Kazalnik	Definicija	Formula in izračun	Indeks
Registrirana brezposelnost	Mladi in odrasli registrirano brezposelni znotraj aktivnega prebivalstva (delavno aktivni in brezposelni skupaj)	Razlika v registrirani brezposelnosti mladih in odraslih = Stopnja brezposelnosti mladih 20,11% / Stopnja brezposelnosti odraslih 11% = 0,55	0,55
Zaposlenost za krajši delovni čas	Mladi in odrasli zaposleni za delovni čas, krajši od polnega delovnega časa, ki velja pri delodajalcu (običajno manj kot 36 ur na teden) znotraj skupnega števila zaposlenih oseb.	Razlika v zaposlenosti mladih in odraslih za krajši delovni čas = Stopnja zaposlenosti mladih za krajši delovni čas 7,18% / Stopnja zaposlenosti odraslih za krajši delovni čas 4,62% = 0,64	0,64
Zaposlenost za določen čas	Mladi (drugače 15 – 24 let) in odrasli (25 let ali več) zaposleni za določen čas v delovnem razmerju znotraj zaposlenih v delovnem razmerju.	Razlika v zaposlenosti mladih in odraslih za določen čas = Stopnja zaposlenosti mladih (15-24 let) v delovnem razmerju za določen čas 47,83% / Stopnja zaposlenosti odraslih (25 let ali več) v delovnem razmerju za določen čas 11,35% = 0,24	0,24
Dolgotrajna brezposelnost	Dolgotrajno brezposelne mladi in odrasli, ki so, že 1 leto ali več prijavljene v evidenci brezposelnih pri ZRSZ znotraj registrirano brezposelnih oseb.	Razlika v dolgotrajni brezposelnosti mladih in odraslih = Stopnja dolgotrajne brezposelnosti mladih 32,87% / Stopnja dolgotrajne brezposelnosti odraslih 57,26% = 0,57	0,57
POVPREČJE			0,5

Socialni položaj

Kazalnik	Definicija	Formula in izračun	Indeks
Osebe pod pragom tveganja revščine	Mladi in odrasli pod pragom tveganja revščine znotraj prebivalstva za leto 2014 (polletni podatki 1. 1. 2014)	Razlika v tveganju revščine mladih in odraslih = Stopnja mladih pod pragom tveganja revščine 15,35% / Stopnja odraslih pod pragom tveganja revščine 13,21% = 0,86	0,86
Osebe (dolgotrajno) pod pragom tveganja revščine	Mladi in odrasli dolgotrajno pod pragom tveganja revščine, ki so bile pod pragom tveganja revščine v tekočem letu in v vsaj še 2 od 3 predhodnih let znotraj	Razlika v dolgotrajnem tveganju revščine mladih in odraslih = Stopnja mladih dolgotrajno pod pragom tveganja revščine 52,83% / Stopnja	0,98

	oseb pod pragom tveganja revščine za leto 2014.	odraslih dolgotrajno pod pragom tveganja revščine 54,01% = 0,98	
Osebe, ki prejemajo denarno socialno pomoč	Mladi (20 – 30) in odrasli (31 let in več), ki prejemajo denarno socialno pomoč znotraj prebivalstva za leto 2014 (polletni podatki 1. 7. 2014).	Razlika v stopnji mladih in odraslih prejemnikov denarne socialne pomoči = Stopnja mladih (20 – 30 let), ki prejemajo denarno socialno pomoč 5,7 % / Stopnja odraslih (31 let in več), ki prejemajo denarno socialno pomoč 3,19 % = 0,56	0,56
Prejemniki denarnega nadomestila za brezposelnost	Mladi (15 – 29 let) in odrasli (30 let in več) prejemniki denarna nadomestila (za brezposelnost) kot nadomestila izgube plače oziroma dohodka znotraj števila registrirano brezposelnih oseb na dan 31. 12. 2015.	Razlika v stopnji mladih in odraslih prejemnikov denarnega nadomestila za brezposelnost = Stopnja mladih (15-29) prejemnikov denarnega nadomestila 11,52% / Stopnja odraslih (30 let in več) prejemnikov denarnega nadomestila 25,82% = 0,47	0,47
POVPREČJE			0,72

Participacija

Kazalnik	Definicija	Formula in izračun	Indeks
Volilna udeležba na nacionalnih volitvah	Mladi (do 29 let) in odrasli (30 let in več), ki so volili (odgovor »vedno«) na nacionalnih oz. parlamentarnih volitvah po raziskavi WVS znotraj vseh, ki so v anketi odgovarjali na to vprašanje.	Razlika v volilni udeležbi mladih in odraslih na nacionalnih volitvah = Stopnja volilne udeležbe mladih (do 29 let) 36,78% / Stopnja volilne udeležbe odraslih (30 let in več) 57,38% = 0,64	0,64
Zastopanost v Državnem zboru v mandatnem obdobju 2014 – 2018	Mladi poslanci (18 – 29 let na dan 13. 7. 2014) izvoljeni v Državni zbor v primerjavi s celotno polnoletno populacijo mladih (stanje 1. 7. 2014).	Zastopanost mladih v Državnem zboru v mandatnem obdobju 2014 - 2018 = % mladih (18 – 29 let) med vsemi poslanci v Državnem zboru 5,56% / % mladih (18 – 29 let) v celotni polnoletni populaciji (stanje 1. 7. 2014) 16,66% = 0,33	0,33
Volilna udeležba na lokalnih volitvah	Mladi (do 29 let) in odrasli (30 let in več), ki so volili (odgovor »vedno«) na lokalnih volitvah po raziskavi WVS znotraj vseh, ki so v anketi odgovarjali na to vprašanje.	Razlika v volilni udeležbi mladih in odraslih na lokalnih volitvah = Stopnja volilne udeležbe mladih (do 29 let) 33,33% / Stopnja volilne udeležbe odraslih (30 let in več) 54,47% = 0,61	0,61
Zastopanost v občinskih svetih v mandatnem	Mladi občinski svetniki (18 – 29 let na dan 5. 10. 2014) izvoljeni v občinske svete na lokalnih volitvah 2014 v primerjavi s	Zastopanost mladih v občinskih svetih v mandatnem obdobju 2014 – 2018 = % mladih (18 – 29 let) med vsemi člani občinskih svetov 6,2% /	0,34

obdobju 2014 - 2018	celotno polnoletno populacijo mladih. Podatki so za 12 izbranih občin (stanje 1. 7. 2014).	% mladih (18 – 29 let) v celotni polnoletni populaciji izbranih občin (stanje 1. 7. 2014) 18,03% = <u>0,34</u>	
POVPREČJE			0,48

Zdravje

Kazalnik	Definicija	Formula in izračun	Indeks
Razširjenost uporabe tobaka	Mladi (15 – 24 let) in odrasli (25 – 64 let) kadilci znotraj vseh, ki so odgovarjali v anketi (n=7507).	Razlika v razširjenosti uporabe tobaka med mladimi in odraslimi = Stopnja mladih kadilcev (15 – 24 let) 25,17% / Stopnja odraslih kadilcev (25 – 64 let) 23,8% = <u>0,95</u>	0,95
Čezmerno pitje alkoholnih pijač	Mladi (18 – 24 let) in odrasli (25 – 64 let), ki so čezmerni pivci znotraj vseh polnoletnih, ki so odgovarjali v anketi (n=6785).	Razlika v stopnji čezmernih pivcev med mladimi in odraslimi = Stopnja mladih čezmernih pivcev (18 – 24 let) 12,44% / Stopnja odraslih čezmernih pivcev (25 – 64 let) 6,55% = <u>0,53</u>	0,53
Uporaba prepovedanih drog	Mladi (15 – 24 let) in odrasli (25 – 64 let), ki so kadarkoli v življenju uporabili prepovedane droge znotraj vseh, ki so odgovarjali v anketi (n=7453).	Razlika med razširjenostjo uporabe prepovedanih drog med mladimi in odraslimi = Stopnja mladih (15 – 24 let), ki so kadarkoli v življenju uporabili prepovedane droge 27,6% / Stopnja odraslih (25 – 64 let), ki so kadarkoli v življenju uporabili prepovedane droge 13,8% = <u>0,5</u>	0,5
Pojavnost nalezljivih bolezni	Mladi (15 – 24 let) in odrasli (25 let in več) okuženi z nalezljivimi boleznimi znotraj celotnega prebivalstva (stanje 1. 1. 2014).	Razlika med pojavnostjo nalezljivih bolezni med mladimi in odraslimi = Stopnja mladih (15 -24 let) z nalezljivimi boleznimi 1,39% / Stopnja odraslih (25 let in več) z nalezljivimi boleznimi 1,9% = <u>0,73</u>	0,73
POVPREČJE			0,68

Skupno povprečje vseh izbranih področij je 0,5925 = 0,6

Za MSS pripravila: Manja Zorko, strokovna sodelavka
 V Ljubljani, dne 12. avgusta 2016